

بانک گشایش کننده و بانک تعیین شده، اختیارات و وظایف

(قسمت اول)

مجید بیات، کارشناس ارزی مدیریت امور بین الملل

مقدمه

هریک را در جریان عملیات اعتبار اسنادی تشریح نمایم.

در عرصه بانکداری بین الملل، روابط بانکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و برقراری روابط کارگزاری با بانک‌های معتبر و متعدد، نقش برجسته‌ای در ارائه خدمات بانکداری بین الملل به مشتریان ایفا می‌کند. ارائه خدمات بانکداری بین الملل و بکارگیری ابزارهای متعدد مالی - بانکی بین الملل، از نقاط قوت هر بانک پویا برشمرده می‌شود و بانک‌های معتبر بین المللی با ایجاد روابط کارگزاری کارآمد و موثر در جهت ارائه خدمات متفاوت از قبیل اعتبار اسنادی، بروات اسنادی، حوالجات ارزی، ضمانتنامه‌های ارزی و... به مشتریان داخلی و خارجی، زمینه ارتقاء سطح عملکرد خود و در نتیجه افزایش درجه اعتباری بانک را فراهم می‌سازند. اجرای عملیات اعتبارات و بروات اسنادی از مهمترین و تخصصی‌ترین موارد مرتبط با خدمات بانکداری بین الملل می‌باشد و بانک‌های معتبر می‌کوشند با بکارگیری هر چه مطلوبتر این ابزار مالی - بانکی نه تنها در گستره تجارت بین الملل سهمی داشته باشند بلکه اعتبار خود را با ارائه اینگونه خدمات، در سطح نظام بانکی بین الملل مطرح نمایند. در این مبحث بر آن شدیم تا وظایف و اختیارات بانک گشاینده و بانک تعیین شده (انتخاب شده) (NOMINATED BANK) در ارتباط با اعتبارات اسنادی، با استناد به نشریات اتاق بازرگانی بین الملل به تفصیل بیان گردد و نقش کلیدی و تعهدآور

۱- وظایف و اختیارات بانک گشاینده اعتبار:

آنچه در ارتباط با وظایف و اختیارات بانک گشاینده اعتبار در این مبحث بیان می‌گردد، در واقع، برگرفته از مطالب مندرج در مجموعه مقررات و رویه متحدالشکل اعتبارات اسنادی UCP600 بوده و سعی شده تا مطالب موصوف به بطور مشروح بیان گردیده و حدود تعهدات بانک گشاینده اعتبار پس از گشایش اعتبار اسنادی مورد بررسی قرار گیرد.

وفق تعریف مندرج در ماده ۲ از مقررات فوق الذکر: "بانک گشاینده اعتبار به بانکی اطلاق می‌گردد که بنابه درخواست متقاضی و یا به خواست خود نسبت به گشایش اعتبار اسنادی اقدام می‌نماید."

اعتبار اسنادی عبارتست از هر قرار و به هر نام، که غیرقابل برگشت بوده و بدین طریق تعهد قطعی بانک گشاینده اعتبار برای ایفا تعهد پرداخت در مقابل ارائه اسناد مطابق با شرایط اعتبار (complying presentation) را ایجاد می‌نماید."

با عنایت به تعاریف فوق الذکر به وضوح می‌توان دریافت که بانک گشاینده اعتبار بنابه درخواست متقاضی و یا به خواست خود نسبت به ایجاد تعهد قطعی و غیرقابل برگشت مشروط به وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار اقدام نموده و خود را متعهد می‌نماید که به محض دریافت

◆ بانک

گشایش کننده
اعتبار به بانکی
اطلاق می‌گردد که
بنابه درخواست
متقاضی و یا به
خواست خود
نسبت به گشایش
اعتبار اسنادی
اقدام می‌نماید

همانطور که در بالا اشاره شد، درج نحوه پرداخت وجه اعتبار از سوی بانک گشاینده در شرایط اعتبار اسنادی الزامی می باشد، اما نکته قابل ذکر اینست که سه روش اول با روش چهارم تا اندازه های متفاوت بوده و نحوه پرداخت در روش چهارم (بند د) از نظر محتوایی با سایر موارد تفاوت دارد. توضیح اینکه، نحوه پرداخت در سه روش اول بین بانک گشاینده و بانک تعیین شده یکسان می باشد، به اینصورت که بانک گشاینده از بانک تعیین شده درخواست می نماید و یا به او اجازه می دهد بنابه اختیار و صلاح حدید خود نسبت به ایفا تعهد (honour) پرداخت دیداری، پرداخت مدت دار و قبولی و پرداخت بروات موضوع اعتبار اسنادی، وفق شرایط اعتبار اقدام نماید و در مقابل بانک گشاینده نیز با پوشش وجوه مربوطه مطابق با نحوه پرداخت مشروط به وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار، ایفا تعهد می نماید. اما، چنانچه بانک تعیین شده به هر دلیلی نسبت به ایفا تعهد پرداخت های فوق الذکر اقدام ننماید و یا اینکه ذینفع اعتبار بطور مستقیم اسناد مطابق با شرایط اعتبار را به بانک گشاینده ارائه نماید، بی تردید، بانک گشاینده اعتبار موظف است نسبت به ایفا تعهد پرداخت های ایجاد شده (honour) مطابق با نحوه پرداخت های سه گانه فوق الا اشاره وفق رویه معمول اقدام بعمل آورد.

در روش نوع چهارم، بانک گشاینده اعتبار صرفاً، به بانک تعیین شده اختیار و اجازه می دهد که نسبت به خرید تعهد پرداخت اعتبارات قابل معامله اعم از دیداری و مدت دار اقدام نماید و چنانچه در این قسم از موارد، بانک تعیین شده به هر دلیلی نسبت به خرید تعهد پرداخت مربوطه اقدام ننماید، بانک گشاینده اعتبار می بایست نسبت به ایفا تعهد ایجاد شده (honour) اعم از دیداری و یا مدت دار به نحو مقتضی، اقدام نماید. به عبارت دیگر، اگر چه بانک گشاینده اعتبار از بانک تعیین شده درخواست می نماید و یا به او اجازه

اسناد مطابق با شرایط اعتبار نسبت به ایفا تعهد ایجاد شده (honour) اقدام نماید.

تعهدات ایجاد شده از سوی بانک گشاینده اعتبار در مقابل وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار به چهار قسم متفاوت ایفا می گردد که در حقیقت هریک بیانگر نوعی از نحوه پرداخت (MODES OF SETTLEMENT) به شرح ذیل می باشند.

الف: پرداخت دیداری

ب: پرداخت مدت دار

ج: قبولی و پرداخت بروات موضوع اعتبار اسنادی
د: خرید تعهد پرداخت (منظور از خرید تعهد پرداخت در مورد اعتبارات قابل معامله وفق مندرجات ماده ۲ از UCP600 عبارتست از "خرید بروات، مشروط به اینکه برعهده بانکی غیر از بانک تعیین شده باشد، و یا خرید اسناد حمل مطابق با شرایط اعتبار از سوی بانک تعیین شده (انتخاب شده) بصورت اعطای پیش پرداخت و یا موافقت به اعطای پیش پرداخت به ذینفع اعتبار در همان روز و یا پیش از روز بانکی که بانک تعیین شده پوشش داده می شود".

۱-۱- تعیین انواع نحوه پرداخت وجه اعتبار

بنابر مفاد مندرج در ماده ۶ از مجموعه مقررات و رویه متحدالشکل اعتبارات اسنادی UCP600، شرایط اعتبار اسنادی می بایست بیانگر نحوه پرداخت وجه اعتبار به یکی از روش های چهارگانه فوق الذکر باشد و همچنین در شرایط اعتبار، بانک تعیین شده (NOMINATED BANK) می بایست مشخص گردد. بالطبع، بانک گشاینده موظف است نسبت به درج شرط نحوه پرداخت در اعتبار اسنادی اقدام نموده و در مقابل وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار، عندالاقضا وفق یکی از موارد فوق الذکر ایفا تعهد نماید.

◆ **تعهدات ایجاد شده از سوی بانک گشایش کننده اعتبار در مقابل وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار به چهار قسم متفاوت ایفا می گردد**

می دهد بنا به اختیار و صلاح حدید خود نسبت به خرید تعهد ایجاد شده از سوی بانک گشاینده و یا هر بانک دیگر (در بروات قبولی نویسی شده) اقدام نماید، اما خود به هنگام وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار تحت این نحوه پرداخت، می بایست صرفاً نسبت به ایفای تعهد ایجاد شده (honour) اقدام نموده و بحث خرید تعهد برای بانک گشاینده مصداق ندارد و دلیل آن هم اینست که بانک گشاینده اعتبار که خود ایجاد تعهد قطعی و غیر قابل برگشت نموده است نمی تواند این تعهد را خریداری نماید و انجام اینکار خلاف رویه معمول بانکداری می باشد.

پرسش: با توجه به ادله اخیر الذکر، پس چرا وفق مندرجات ماده (b) ۱۲، بانک گشاینده با تعیین یک بانک جهت قبولی بروات موضوع اعتبارات اسنادی و یا تعهد پرداخت اعتبارات مدت دار، به آن بانک تعیین شده اختیار داده تا نسبت به خرید و یا پیش پرداخت وجه بروات قبولی نویسی شده و تعهد پرداخت پذیرفته شده اعتبارات مدت دار، اقدام نماید. "بعبارت دیگر، چرا بانک تعیین شده می تواند تعهدات خود را خریداری نماید (بصورت DISCOUNT) اما بانک گشاینده نمی تواند اینکار را انجام دهد؟

تعهدات بانک گشاینده ارتباط نداشته و برای بانک گشاینده جهت ایفا تعهد پیش از موعد مقرر هیچگونه الزامی ایجاد نمی کند و زمان ایفا تعهد پرداخت بانک گشاینده برای پرداخت های مدت دار همان سررسید مشخص شده در اعتبار می باشد.

همانطور که در بالا اشاره شد، وفق ماده (b) ۱۲، بانک گشاینده با تعیین یک بانک جهت قبولی بروات موضوع اعتبارات اسنادی و یا تعهد پرداخت اعتبارات مدت دار، به آن بانک تعیین شده اختیار داده شده تا نسبت به خرید و یا پیش پرداخت وجه بروات قبولی نویسی شده و تعهد پرداخت پذیرفته شده اعتبارات مدت دار، اقدام نماید. از طرفی در ماده (c) ۷ آمده که بانک گشاینده صرفاً مسوول ایفا تعهد قبولی و پرداخت بروات موضوع اعتبار اسنادی و اسناد مدت دار پذیرفته شده، در سررسید مربوطه می باشد خواه بانک تعیین شده وجه تعهد شده را زودتر از موعد مقرر به ذینفع پرداخت کرده باشد و یا پرداخت نکرده باشد. نکته ابهام آور اینست که آیا بانک گشاینده می تواند به بانک تعیین شده حقی را تفویض نماید که خود هیچگونه تعهدی در قبال آن برعهده نمی گیرد؟ یا بعبارت دیگر آیا بر خلاف قانون حق و وظیفه این امکان برای بانک گشاینده وجود دارد که اختیار انجام کاری را به دیگری تفویض نماید و خود از پذیرش هرگونه مسوولیت در قبال آن امتناع ورزد؟

در پاسخ به ابهامات فوق الذکر ضمن تایید ایراد وارده بایستی به این نکته اشاره داشت که بانک تعیین شده می تواند به وکالت از بانک گشاینده نسبت به وصول، بررسی، ارایه اسناد و پذیرش تعهد پرداخت اعتبارات مدت دار و یا قبولی و پرداخت بروات موضوع اعتبارات اسنادی در سررسید مربوطه بدون حق رجوع به ذینفع اقدام نموده و اسناد را

در پاسخ به سوال فوق بایستی بر این نکته مهم تاکید گردد که در جریان عملیات اعتبار اسنادی، بانک تعیین شده به نیابت (وکالت) از بانک گشاینده نسبت به قبولی نویسی بروات موضوع اعتبارات اسنادی و یا پذیرش تعهد پرداخت اعتبارات مدت دار اقدام می نماید، و در واقع تعهد خود را چه در قبولی بروات و یا تعهد پرداخت اعتبارات مدت دار بر مبنای تعهد قطعی و غیر قابل برگشت بانک گشاینده، ایجاد می نماید بعبارت دیگر، بانک تعیین شده بر اساس اختیار و اجازه بانک گشاینده نسبت به بررسی اسناد حمل موضوع اعتبار اسنادی اقدام نموده و چنانچه اسناد مطابق با شرایط اعتبار تشخیص داده شود، بر اساس اطمینان به تعهد قطعی بانک گشاینده، به نیابت از آن بانک نسبت به قبولی بروات و یا پذیرش تعهد پرداخت مدت دار بدون حق رجوع اقدام می نماید و بدیهی است که این امکان را دارد تا نسبت به خرید و یا پیش پرداخت وجه بروات قبولی نویسی شده و تعهد پرداخت پذیرفته شده از سوی خود، که در واقع تعهد قطعی و غیر قابل برگشت بانک گشاینده را به همراه دارد، ایضاً بدون حق رجوع، اقدام نماید و هیچگونه ایرادی بر آن وارد نیست. اما، در رویه معمول بانکداری بین المللی برای بانک گشاینده که در حقیقت متعهد اصلی و غیر قابل برگشت اعتبار است این امکان غیر معمول بنظر می رسد و بانک گشاینده ملزم است که تعهد خود را ایفا نماید (honour).

نکته قابل ذکر دیگر اینست که، بانک تعیین شده بنا به اختیار خود و خارج از چارچوب اعتبار اسنادی، نسبت به خرید و یا پیش پرداخت وجه بروات قبولی نویسی شده و تعهد پرداخت پذیرفته شده اقدام می نماید که در هر صورت این امر (تنزیل اسناد) تحت شرایط اعتبار اسنادی نبوده و به

◆ **زمان ایفای تعهد پرداخت بانک گشایش کننده برای پرداخت های مدت دار همان سررسید مشخص شده در اعتبار می باشد**

گشایش کننده اعتبار متعهد به پوشش تعهد پرداخت ایفا شده از سوی بانک تعیین شده در مقابل وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار می باشد

برای بانک گشاینده یا تایید کننده (در صورت وجود) جهت پوشش در سررسید مربوطه ارسال نماید، اما در ارتباط با خرید و اعطای پیش پرداخت وجه اسناد ارایه شده، بانک تعیین شده صرفاً بر اساس ملاحظات خود اقدام می نماید و این امر خارج از تعهدات بانک گشاینده بر اساس شرایط مندرج در قالب اعتبار اسنادی می باشد. بنابر این به نظر می رسد بانک گشاینده تنها می تواند نسبت به تفویض اختیار به بانک تعیین شده در چارچوب تعهدات ایجاد شده از سوی خود، اقدام نماید. چنانچه بانک گشاینده در ارتباط با موضوع مورد بحث هرگونه تعهدی را تقبل ننماید، پرواضح است که اختیاری نیز در این رابطه نخواهد داشت و نمی بایست این پیش فرض را پذیرفت که تفویض اختیار بدون قبول تعهد مربوطه امکانپذیر می باشد، به تعبیر دیگر اشکال وارده در پرسش فوق الذکر با جمیع ادله ارایه شده قابل تامل بوده و شاید این امکان باشد که ماده موصوف را به شکل ذیل تصحیح نمود "بانک تعیین شده به صرف تعیین از سوی بانک گشاینده جهت قبولی بروات موضوع اعتبارات اسنادی و یا تعهد پرداخت اعتبارات مدت دار، این اختیار را دارد تا نسبت به خرید و یا پیش پرداخت وجه بروات قبولی نویسی شده و تعهد پرداخت پذیرفته شده اعتبارات مدت دار از سوی خود، اقدام نماید."

(By nominating a bank to accept a draft or incur a deferred payment undertaking, the nominated bank has an authority to prepay or purchase a draft accepted or a deferred payment undertaking incurred by that nominated bank.)

ضمناً به این نکته اشاره می دارد که مطلب فوق از یکی از اعضای اتاق بازرگانی بین الملل استعلام گردیده ولی متأسفانه تاکنون جوابی در ارتباط با رد و یا پذیرش پیشنهاد ارایه شده از سوی سازمان مذکور واصل نشده است.

۱-۲. ایجاد و ایفا تعهد از سوی بانک گشاینده

پرسش مطرحه در ابتدای این بخش اینست که بانک گشاینده اعتبار از چه زمانی متعهد به پرداخت وجه اعتبار می باشد؟ و چنانچه بانک تعیین شده نسبت به رفع تعهد پرداخت در مقابل اسناد مطابق با شرایط اعتبار و یا غیر مطابق با شرایط اعتبار اقدام نماید، ایفا تعهد پرداخت از سوی بانک گشاینده اعتبار به چه نحو خواهد بود؟

همانطور که می دانید، وفق بند b از ماده ۷ مجموعه مقررات و رویه متحدالشکل اعتبار اسنادی UCP600، "بانک گشاینده اعتبار از زمان گشایش اعتبار اسنادی بطور قطعی و غیر قابل برگشت متعهد به ایفای تعهد پرداخت (honour) در مقابل وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار می باشد." بعبارت دیگر با گشایش اعتبار اسنادی از سوی بانک گشاینده، تعهد مربوطه ایجاد می گردد و این امر در ارتباط با اصلاحیه های متعاقب آن نیز نافذ خواهد بود، خواه اصلاحیه های صادره به قبولی بانک تایید کننده اعتبار (در صورت وجود) و ذینفع اعتبار رسیده باشد و خواه قبولی آنها هنوز وصول نشده باشد.

در خصوص ایفا تعهد پرداخت از سوی بانک گشاینده اعتبار در مقابل اسناد مطابق و یا مغایر با شرایط اعتبار، می بایست به مندرجات مواد ۷، ۱۳، ۱۵ و ۱۶ از مجموعه مقررات فوق الذکر اشاره نمود. بانک گشاینده اعتبار متعهد به پوشش تعهد پرداخت ایفا شده از سوی بانک تعیین شده در مقابل وصول اسناد مطابق با شرایط اعتبار می باشد، با این توضیح که بانک تعیین شده بنابر مسوولیت متقبل شده حداکثر تا ۵ روز کاری پس از وصول اسناد موضوع اعتبار، مهلت دارد نسبت به تعیین تطابق و یا مغایرت اسناد با شرایط اعتبار اقدام نماید، مهلت مذکور در مورد بانک گشاینده اعتبار نیز رعایت می گردد و چنانچه بانک تعیین شده وفق مهلت مقرر نسبت به احراز مطابقت اسناد با شرایط اعتبار اقدام نماید و متعاقب آن اسناد مذکور را به بانک گشاینده اعتبار ارسال دارد و بانک گشاینده نیز به نوبه خود، مطابقت اسناد واصله را تشخیص دهد، در اینصورت پوشش تعهد پرداخت ایفا شده از سوی بانک گشاینده الزامی می باشد.

در مواردیکه بانک تعیین شده تشخیص می دهد که اسناد ارایه شده مطابق با شرایط اعتبار نمی باشد، ممکن است بنابه صلاح حدید خود و با توجه به رابطه خود با ذینفع اعتبار نسبت به پرداخت وجه اسناد واصله بصورت امانی (UNDER RESERVE) و یا بصورت تعهدی (UNDER INDEMNITY) اقدام نماید، در چنین مواردی، بانک گشاینده اعتبار با توجه به اسناد واصله موصوف هیچگونه تعهدی در قبال بانک تعیین شده نداشته و صرفاً پس از اخذ قبولی مغایرت های موجود از سوی متقاضی، بنابه صلاح حدید خود نسبت به ایفا تعهد پرداخت اقدام می نماید، و در صورتیکه از پذیرش اسناد مغایر امتناع ورزد و آنها را به بانک تعیین شده مسترد نماید، بانک تعیین شده حق رجوع به ذینفع برای اخذ وجوه پرداختی را دارد، بعبارت دیگر در پرداخت های فوق، بانک تعیین شده حق رجوع را برای خود محفوظ داشته است.

در مواردی مشاهده می گردد که بانک گشاینده اعتبار جهت پوشش تعهد پرداخت خود از بانک دیگری (بانک پوشش دهنده) استفاده می نماید که در اینصورت وفق ماده ۱۳ از مقررات فوق الا اشاره ملزم به رعایت مواردی از قبیل تعیین بانک پوششی و نحوه پوشش در شرایط اعتبار، اعلام مراتب و صدور مجوز پوشش به بانک پوشش دهنده، قبول کلیه هزینه های مترتبه در صورت عدم پوشش از سوی بانک پوشش دهنده و پوشش بانک تعیین شده در صورت عدم پوشش به موقع از سوی بانک پوشش دهنده می باشد، در واقع بانک گشاینده اعتبار به رغم تعیین بانک پوشش دهنده بازهم مسوولیت پوشش اعتبار را بطور کامل بر عهده دارد.

ادامه دارد